

MY BOX OF STEAM

Loodusteadused JÕUD TEGUTSEVAD

Laura Bassi,
teadlane, füüsik
Esimene naisprofessor.
Bologna, 29. oktoober 1711
– 20. veebruar 1778

MY BOX OF STEAM Projektinumber:
2022-2-EE01-KA220SCH-00099273
Rahastatud Euroopa Liidu poolt.
Avaldatud seisukohad ja arvamus-
ed on ainult autori(te) omad ega
pruugi kajastada Euroopa Liidu või
Euroopa Hariduse ja Kultuuri
Rakendusameti (EACEA) seisukohti
ja arvamusi. Euroopa Liit ega
EACEA nende eest ei vastuta.

Loodusteadused
"JÕUD TEGUTSEVAD"
Kogu sisule kehtib litsents
CC BY-NC-ND 4.0.

SIHIKINDLUSE JÕUD

Väike Laura armastas kuulata raamatulehtede sahinat. Talle tundus, nagu raamat sositas talle: "...Tule lähemale, tule ja avasta saladused, mida ma endas peidan."

Laura oli uudishimulik ja võimekas laps, kes oli õppinud mitmeid keeli peale oma emakeele. Perearst Gaetano Tacconi, kes oli lapse erilist andekust märganud, oli pakkunud end tema eraõpetajaks. Aasta-aastalt oli tütarlaps õppinud igasuguseid uusi asju tundma, laiendama oma teadmisi. Kuigi tema perekond ei olnud just jõukas, soovisid isa ja ema lapsele head haridust, et tema teravmeelsus ja andekus ei läheks raisku. Laurale meeldis eriti filosoofia ning ta luges katkematult raamatuid.

Bologna linnas, kus Laura sündis ja elas, asus üks vanimaid ülikoole. Tüdruk teadis, et tema unistus sinna sisse astuda oli pea võimatu, kuid ikkagi ta unistas sellest. Seetõttu väitles ta 1732. aastal, olles 20-aastaseks saanud, professorite, teadlaste ja kirjandusmeestega publiku ees uhkelt ja sihikindlalt filosoofia teemadel, vastates väga keerulistele küsimustele.

Tema argumenteerimisoskus ei tekitanud mitte ainult hämmastust, vaid ka suurt imetlust, nii et hiljem lubati tal lühikest aeg esimese naisena õpetada samas ülikoolis. Siiski ei olnud kaheksateistkümnnes sajand, olgugi, et seda nimetatakse valgustussajandiks, kus teadusele ja mõistusele anti koht, naiste jaoks sugugi lihtne sajand. Laurast sai aga erand.

Tema ülikooli astumine tekitas ümbruskonnas kuulujutte ja rahulolematust, mistõttu otsustas ta oma elu lihtsamaks teha- abielluda. Ta oli õnnelik, sest tema valitud mees, arst Giuseppe Veratti, mitte ainult ei armunud temasse, tema intelligentsusesse ja ilusse, vaid julgustas alati ka tema õppimist ja töötamist. Laura, nagu kaasaegne naine kunagi, suutis ühildada oma töö ja kaheksa lapsega pereema kohustused. Nende abielu ei olnud pelgalt mugavuse, vaid vastastikuse armastuse ja lugupidamise abielu. Koos avasid nad laboratooriumi, kus õpilased said õppida ning teha olulisi katseid. Nende laboris oli palju teaduslikke instrumente, sealhulgas elektriline masin.

Laura jätkas oma õpinguid ja eksperimente, olles võlutud teiste kaasaegsete teadlaste töödest. Tema töid tunnustati ka väljaspool Bologna linna. Ta pidas oma elu jooksul tihedat kirjavahetust paljude kultuuri- ja teadusemeestega: Voltaire, Alessandro Volta...

Ta sai nii kuulsaks, et Bologna linn kogus seepärast kuulsust üle maa. Naist peeti tõeliseks imeks, mis oli võrdne Rooma varemete ja kuulsate kunstnike piltidega, nii et Grand Touri reisijad peatusid linnas ennekõike selleks, et naisteadlasega kohtuda ja tema loenguid kuulata. Oma üha avangardistlikumas laboratooriumis õpetas ta ka Newtoni füüsika kursusi, aidates kaasa tolle teooria levitamisele Itaalias. Ta teenis endale hüüdnime "Newtonlane". Laura Bassi loengud mõjutasid tolle aja parimaid haritud inimesi, sealhulgas Spallanzanit, kes tema pärast loobus oma juriidilistest õpingutest, et pühenduda loodusfilosoofiale (bioloogia). 1776. aastal Laurast lõpuks Bologna ülikooli teaduste instituudi eksperimentaalfüüsika õppetooli professor, esimene naine Euroopas, kelle assistendiks oli tema abikaasa. Ta suri kaks aastat hiljem.

Tema auks on tänapäeval nimetatud kraater Veenusel, asteroid ja isegi jäämurdjalaev. Seda ilmselt seetõttu, et naine suutis jõu ja otsustavusega ületada takistusi, "murdes" tolleaegseid mõtteskeeme.

Laura Bassi nimi vajus pikaks ajaks unustuse hõlma, kuid tänapäeval peetakse teda tõeliseks naisteadlase eeskujuks: emantsipeerudes valgustusajastul õppimise kaudu, esindas ta tõelist valgust, väga kõrget, mis on võimeline valgustama paljude inimeste teed veel tänapäevalgi.